

Веска Кирилова*

ПРЕРАЗПРЕДЕЛЯНЕ НА ФУНКЦИОНАЛНО-СИНТАКТИЧНОТО ПРОСТРАНСТВО НА ПОДЧИНТЕЛНОТО НАКЛОНЕНИЕ ВЪВ ФРЕНСКИЯ ЕЗИК

Veska Kirilova

REDISTRIBUTION OF THE FUNCTIONAL-SYNTACTIC SPACE OF THE SUBJUNCTIVE MOOD IN FRENCH

The present research focuses on some cases of subjunctive mood use leading to changes in its functional-syntactic space. The purpose of the study is to describe and analyze the most typical cases related to the process under discussion, as well as to clarify the reasons leading to its manifestation. A peripheral diffusion in the functional-syntactic space of the subjunctive mood is established, allowing in some cases its use reduction, and in others its expansion in the direction of the indicative mood.

Keywords: subjunctive mood; redistribution of functional-syntactic space; French.

Настоящата разработка се спира на някои случаи на употреба на подчинително наклонение, водещи до промяна във функционално-синтактичното му пространство. Целта на изследването е да се опишат и анализират най-типичните случаи, свързани с разглеждания процес, както и да се изяснят причините, довели до проявата му. Установява се периферна дифузия във функционално-синтактичното пространство на подчинително наклонение, която позволява редуциране на неговата употреба при някои случаи, а при други неговото разширяване по посока на изявително наклонение.

Ключови думи: *подчинително наклонение; преразпределяне на функционално-синтактично пространство; френски език.*

Традиционно определянето на наклонението в даден език се свързва с понятието модалност (Riegel et al. 1994: 287–288). Модалността е „ментално отношение на говорещия спрямо изразения от глагола процес“ (Meillet в Baylon, Fabre 1978: 76). Това ментално отношение се проявява под формата на твърдение, желание, съмнение, хипотеза, заповед, пожелание и др. (Baylon, Fabre 1978: 76). Наклоненията изразяват отношението на говорещия към казаното от него по различен начин – изявително наклонение например представя процеса като реален, а подчинително като несигурен (Riegel et al. 1994: 287). Отчитайки персоналните и темпоралните маркери на наклоненията във френския език, Гийом определя тяхната принадлежност към три стадия, съответстващи на актуализиране на процеса в посока от виртуалното към реалното: почти виртуален стадий (инфинитив и причастие), междинен стадий (подчинително наклонение) и стадий на актуализиране на процеса (изявително наклонение) (Guillaume в Riegel et al. 1994: 288). Изявително наклонение (ИН) притежава способността да представя процеса като актуализиран, защото „да бъдеш означава да притежаваш реалността, т.е. реалността предполага актуализиране, което съставлява моментът, в който виртуалното преминава към реалното“ (Guillaume 1970: 33). Подчинително на-

---

* **Веска Кирилова** – доц. д-р, катедра „Романистика“, Филологически факултет, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“, v.dimitrova@ts.uni-vt.bg.

клонение (ПН) представя процеса като обект на преценка, на чувство, на воля, а не като факт, който съществува чрез актуализирането си (Wagner, Pinchon 1962: 326). Подчинително наклонение във френския език е обект на семантични и синтактични ограничения, които се осигуряват от контекста. Неговата употреба в подчиненото изречение зависи от следните фактори: 1) в подчинено допълнително изречение решаваща е ролята на глагола в главното изречение; 2) в подчинено определително изречение употребата на ПН зависи от антецедента и 3) в подчинено обстоятелствено изречение функционирането на ПН е свързано с вида на подчиненото обстоятелствено изречение (Popin 1993: 45). ПН предоставя възможност за имплицитно и експлицитно интерпретиране на процеса (Wagner, Pinchon 1962: 326). Интерпретирането на процеса е имплицитно, когато ПН е използвано в самостоятелни или вметнати изречения: *Moi, héron, que je fasse une si pauvre chère! Il n'est pas, que je sache, à bout de ressources.* (Wagner, Pinchon 1962: 326). Интерпретирането на процеса е експлицитно, когато основна дума (глагол, съществително, съюз или съюзен израз) налага употреба на ПН в подчиненото изречение: *Je regrette qu'il nous quitte* (Wagner, Pinchon 1962: 327). Нормативната употреба на ПН, както и някои нестандартни прояви, характерни за разговорната реч, са описани в граматика, учебни пособия по френски език и в някои научни разработки (Dussouchet 1908, Wagner, Pinchon 1962, Mauger 1968, Guillaume 1970, Baylon, Fabre 1978, Molinié 1991, Gadet 1992, Popin 1993, Riegel et al. 1994, Gaillard 1995, Grévisse 2008, Maingueneau 2015). Все още липсват обаче систематизирани изследвания за промените, които настъпват при функциониране на ПН в устната практика на френския език.

Настоящата разработка разглежда случаи на употреба, свързани с редуциране на функционално-синтактичното пространство на ПН в полза на ИН, както и такива, при които ПН се използва на мястото на ИН. Тези процеси водят до промяна, разместване в неговото функционално-синтактично пространство. Целта на изследването е да се опишат и анализират най-типичните случаи, свързани с разглеждания процес, както и да се обяснят причините, довели до проявата му.

1. Редуциране на функционално-синтактичното пространство на подчинително наклонение

1.1. Редуциране на функционално-синтактичното пространство на подчинително наклонение в подчинени допълнителни изречения

Известно е, че в нормативната проява на езика употребата на глаголи, изразяващи мнение, като *penser, trouver, croire*, във въпросителна или отрицателна форма, налагат ПН в подчиненото изречение: *Penses-tu qu'il ait raison? Je ne crois pas qu'il vienne.* В устната практика на френския език обаче, както и в някои журналистически материали, се наблюдава замяна на ПН с ИН при споменатите условия: *Croyez-vous enfin que Louis est arrivé?* (пристигането на Луи се разглежда като сигурно, като твърде вероятно да се случи) (Dussouchet 1908: 336); „*Je ne pense pas qu'il en rêvait*“ : *François Braun, un syndicaliste en mission à la Santé* (заглавие на статия в l'Express от 05.07.2022). Замяната на ПН с ИН зависи от менталното отношение на говорещия към вербално изразения процес. Чрез ИН говорещият елиминира нюанса на несигурност, като представя процеса в подчиненото изречение като твърде вероятен или като сигурен. Може обяснява подобна субституция на двете наклонения с необходимостта от уточняване на времеви нюанс (Mauger 1968:254), тъй като, както е известно, ПН разполага с ограничени средства за темпорално изразяване – например сегашно време на ПН се използва за изразяване както на сегашни, така и на бъдещи действия. При някои случаи ПН отстъпва функционално-синтактично пространство на ИН поради семантико-граматични причини, както е в следващия пример: *Je ne crois vraiment pas qu'il viendra* (Popin 1993: 113). Налице е категорично изразено отрицание (Popin 1993: 113) с добавеното наречие *vraiment*, а процесът е представен като реален, като сигурен. Гаде отбелязва, че при замяната на ПН с ИН в подчинени допълнителни изречения обикновено се употребява сегашно време (Gadet 1992: 89). При протичане на наблюдаваните процеси не е за пренебрегване също и ролята на етимологичния фактор – още през 17 в. е била налице вариантност при функционирането на двете наклонения. Някои глаголи, използвани в наши дни с ПН в подчи-

нено допълнително изречение, са се употребявали понякога с изявително наклонение, но, както е видно от следващия пример, с твърде специфичен подлог: *La providence de Dieu permet que le roi alla porter la guerre...* „Божие то провидение позволи на краля да води война...“ (Maingueneau 2015: 360). Честотата на употреба на подлози като *la providence* ‚провидението‘, *le malheur* ‚нещастие то, злата участ‘ не е случайна – тяхната семантика не съдържа нюанс на несигурност, а глаголът *permettre* ‚позволявам‘ не предполага истинско позволение (Maingueneau 2015: 360). Би следвало да се отбележи, че след изрази като *avoir peur*, *craindre* често се е срещала употреба на изявително наклонение, ако глаголът е изразявал по-скоро мнение, отколкото чувството страх, въпреки че нормата вече е налагала подчинително наклонение (Maingueneau 2015: 360). По тази причина вероятно употребата на ИН в наши дни, например след израза *il est à craindre*, е актуална за разговорната реч, продиктувана от нужда за уточняване на времеви нюанс (Mauger 1968: 254). След афективните глаголи *regretter*, *admirer*, *être fâché que* и др. също често се е използвало изявително наклонение, както и след *il se peut que*, *il peut se faire que* и др. (Maingueneau 2015: 360). Отстъпване на функционално-синтактично пространство от ПН на ИН след израза *il est possible* се наблюдава и днес поради необходимост от уточняване на времеви нюанс (Mauger 1968: 254).

Замяната на ПН с ИН в разглежданите случаи, характерна за разговорната реч, се определя от Гаде като „лека тенденция“ към ограничаване на употребата на подчинително наклонение в подчинени допълнителни изречения (Gadet 1992: 89), а от Молиниие като тенденция към опростяване и униформизация, която води до декласиране в употребата на ПН (Molinié 1991: 61). В резултат на наблюдаваните промени Гаде и Молиниие стигат до извода, че основната функция на подчинително наклонение в подчинени допълнителни изречения се свежда до изразяване на волеви и желани действия (Gadet 1992: 89, Molinié 1991: 61). Разглежданите процеси са показателни за редуциране на функционално-синтактичното пространство на ПН. Случаите на безспорна употреба на ПН в подчинени допълнителни изречения, като тези след глаголи, изразяващи желание, воля, биха могли да бъдат определени като ядро на функционално-синтактичното пространство на ПН, а случаите на неговата замяна с ИН като негова периферия, в която се наблюдава функционално-синтактична дифузия, позволяваща вариантност.

1.2. Редуциране на функционално-синтактичното пространство на подчинително наклонение в подчинени определителни изречения

Употребата на ПН или ИН е алтернативна в някои подчинени определителни изречения в зависимост от това дали говорещият се ангажира или не относно реалността на изразения факт в подчиненото изречение (Grévisse 2008: 1439), а използването на едното или другото наклонение внася допълнителен семантичен нюанс: *Je cherche pour les vacances un livre qui me plaise*. *Je cherche pour les vacances un livre qui me plaît* – изявително наклонение предполага съществуването на търсения обект, а подчинително определя вида на обекта, за който не сме сигурни, че съществува (Riegel et al. 1994: 326) (относно алтернативната употреба на ИН и ПН в подчинено определително изречение вж. Grévisse 2008, Guillaume 1970, Maingueneau 2015, Riegel et al. 1994). След въпросителна или отрицателна форма на глаголи, които поставят под съмнение съществуването на референта, нормата налага употреба на ПН (Riegel et al. 1994: 327): *Est-il un trésor qui vaille le sommeil?* (France в Grévisse 2008: 1439); *Il n'y a personne qui puisse me comprendre*, а идеята за отрицание би могла да бъде изразена също и имплицитно: *L'histoire offre peu d'exemples de fanatiques qui aient souffert de scrupules jusque dans la mêlée* (Camus в Grévisse 2008: 1438). Употребата на ПН се обуславя от неопределеността на antecedента: *Avez-vous trouvé un livre qui vous convienne mieux?*, но в разговорната реч се използва ИН при описаните условия, което води до стесняване на функционално-синтактичното пространство на ПН: *Avez-vous trouvé un livre qui vous convient mieux?* (Mauger 1968: 177). Употребата на ИН вместо ПН би могла да се дължи също, както с основание отбелязва Гийом, на възможността за анулиране на изразеното субективно впечатление от контекста (Guillaume 1970: 40): *Je cherche le chemin qui conduit à la vérité*. Определителният член *le* предполага съществуването на търсения обект, той съществува мисловно като абстрактна реалност (Guillaume 1970: 42).

Известна е употребата на ПН в подчинени определителни изречения с антецедент прилагателно име в превъзходна степен: антецедентът изразява относителна превъзходна степен или прилагателното антецедент включва идеята за превъзходство (*seul, premier, dernier, principal, unique* и др.) (Gaillard 1995: 300, Mauger 1968: 176): *Un des premiers plaisirs que j'ai goûtés était de lutter contre les orages* (Chataubillant в Grévisse 2008: 1438). В разговорната реч в подобни случаи все по-често се наблюдава употреба на ИН особено ако става въпрос за съобщаване на даден факт: *Le premier qui les a vus a éclaté de rire* (Mauger 1968: 176), *Il a épousé la plus belle femme qu'il a pu trouver* (Grévisse 2008: 1438), докато ПН е запазено за изразяване на истинско качество или способност чрез съответните прилагателни при описаните вече условия: *Voilà le seul article (le plus bel article) que nous ayons en magasin* (Mauger 1968: 176). Антецедентът, който играе основна роля при избора на наклонение в подчиненото определително изречение, е избран сред съвкупност от възможни референти, представени в подчиненото изречение. Употребата на ПН акцентира върху възможностите и върху подбора, или наложеното ограничение, което действа в референтното поле на антецедента (Riegel et al. 1994: 327), а използването на ИН изразява пресупозиция за съществуването на референта/референтите: *C'est la seule chambre qui est libre* (Riegel et al. 1994: 327); *L'amour propre est la seule chose dont on ne vient jamais à bout* (Guillaume 1970: 40); *De ces deux hommes c'est le plus adroit que je connais*. (Dussouchet 1908: 336). При някои случаи превъзходната степен е формална и изразява по-скоро обстоятелство, а не качество, поради което подчиненото изречение е употребено с ИН, както напр. в *Le premier qui fut roi fut un soldat heureux „Първият, който бе крал, бе щастлив войн“* – първи по произход (Guillaume 1970: 40). Разглежданите случаи на използване на ИН вместо ПН биха могли да бъдат определени като принадлежащи към периферията на функционално-синтактичното пространство на ПН.

1.3. Редуциране на функционално-синтактичното пространство на подчинително наклонение в подчинени обстоятелствени изречения

Известно е, че употребата на ПН или ИН е алтернативна след подчинителните съюзи *de manière que, de façon que, de sorte que*. При представяне на действието като реално подчиненото изречение се конструира с ИН и обозначава следствие: *Il a partagé les gâteaux de manière que tout le monde est satisfait*. (Grévisse 2008: 1494), а при представянето му като несигурно се използва ПН, което внася семантичен нюанс за цел: *Faites en sorte qu'il vienne; Conduisez-vous de telle sorte que tout le monde soit content de vous*. (Dussouchet 1908: 335); *Il a partagé les gâteaux de manière que tout le monde soit satisfait*. (Grévisse 2008: 1494). И ако разглежданата алтернативна употреба на ПН и ИН е нормативно допустима, в устната практика на френския език се наблюдават немалко случаи на нерегламентирана замяна на ПН с ИН в различни видове подчинени обстоятелствени изречения – темпорални, за отстъпка, за причина.

В просторечния говор на някои френски райони темпоралният съюз *avant que* въвежда подчинено изречение, конструирано с ИН: *Des mois passeront avant qu'il reverra la terre ferme* (Grévisse 2008: 1487). След съюза *jusqu'à ce que* също понякога се използва ИН за обозначаване на реален факт: *Un fou couve tranquillement son délire jusqu'à ce qu'un cri [...] le convainc de sa folie* (Bernanos в Grévisse 2008: 1487). Подобна употреба е съществувала още в миналото състояние на френския език след съюзите *avant que, jusqu'à ce que* (Grévisse 2008: 1487), като с ИН се е наблюдавало на реалността на факта: *Je m'étais fait un grand magasin de ruines, jusqu'à ce qu'enfin [...] je m'étais trouvé une ruine moi-même* (Musset в Grévisse 2008: 1487).

Известно е, че според граматическите правила в подчинените изречения за отстъпка се употребява ПН дори ако става въпрос за факт, представен като реален: *C'est un galant, bien qu'il n'en ait pas l'air* (Grévisse 2008: 1449). Тази употреба се обяснява от Бонар с изразяване на менталното отношение на говорещия, който отхвърля фиктивно от реалността процеса, опроверган от ефекта (Bonnard в Grévisse 1988: 1507). В разговорната реч се наблюдава използване на ИН или условно наклонение след подчинителните съюзи за отстъпка *bien que, quoique*: *Bien qu'il sera content, qu'il était content, qu'il serait content* (Mauger 1968: 253), граматически факт, който се аргументира от Може с желание за повече темпорална яснота, тъй като в много от случаите необходимостта от

уточняване на времеви нюанс благоприятства употребата на ИН (Mauger 1968: 254). Използване на ИН се наблюдава също и след подчинителния съюз *encore que*: *Encore qu'on ne saurait, je crois, relever dans mon ouvrage un détail entaché d'inexactitude* (Mauger 1968: 338). Колебания в употребата на ПН и ИН са съществували още през 17–18 в. (Grévisse 2008: 1507), а използването на ИН вместо ПН от някои автори се обяснява с умишлено допуснато от тях влияние на разговорната реч: *À l'heure actuelle, Mirabeau ne remuerait personne, bien que sa corruption ne lui nuirait point* (Chateaubriant в Grévisse 2008: 1508). *Bien que ses péchés auraient pu [...] se répandre à tous les coins du diocèse* (Flaubert в Grévisse 2008: 1508). Фактът, че ИН е било употребявано в подчинени отстъпителни изречения още през класическия период, дава основание на Гревис да отхвърли идеята за упадък/декласиране на ПН в съвременното състояние на френския език (Grévisse 2008: 1508).

Редуциране на функционално-синтактичното пространство на ПН би могло да бъде наблюдавано също след съюза за причина *ce n'est pas que* в разговорната реч: *Ce n'est pas que je ne veux pas répondre* (Mauger 1968: 328), като вероятната причина за това е, от една страна, желанието на говорещия да представи процеса в подчиненото изречение като реален, сигурен, а, от друга страна, да внесе темпорално уточнение. Разгледаните случаи на замяна на ПН с ИН биха могли да бъдат определени като принадлежащи към периферното функционално-синтактично пространство на ПН.

2. Разширяване на функционално-синтактичното пространство на подчинително наклонение

2.1. Разширяване на функционално-синтактичното пространство на подчинително наклонение в подчинени допълнителни изречения

В устната практика на френския език се наблюдава употреба на ПН след някои глаголи във въпросителна или отрицателна форма, сред които *tenir*; *savoir*; които в нормативната проява на езика въвеждат ИН в подчиненото изречение: *D'où tenez-vous qu'il ait fait cela*; *On ne saurait dire qu'il ait changé*. (Wagner, Pinchon 1962: 326). Наблюдаваната замяна на ИН с ПН е направена по аналогия с употребата на ПН след глаголи, изразяващи мнение като *penser*; *trouver*; *croire*, във въпросителна или отрицателна форма. За представянето на процеса като несигурен спомагат следните семантико-граматически фактори: 1) наличие на глагол, чиято семантика би могла да бъде интерпретирана като близка до тази на глаголите, изразяващи мнение (*penser*; *trouver*; *croire*), и 2) глаголт е във въпросителна или отрицателна форма, която внася нюанс на несигурност и поставя под съмнение съществуването на процеса в подчиненото изречение. В съвременния френски език са налице също и случаи на употреба на ПН след глаголи и изрази като *espérer* (*j'espère*), *il est probable*, *il est exact* (Mauger 1968: 254). Използването на ПН например след глагола *espérer* би могло да бъде обяснено със семантичната му стойност – изразяване на желано, очаквано действие. Говорещият разполага процеса върху времеви континуум от виртуалното към реалното в междинния стадий, този на ПН. Употребата на ПН след *il est probable* е свързана с факта, че идеята за вероятност е близка до тази за възможност, поради което се прави аналогия с израза *il est possible* и с ПН, което въвежда той. Що се отнася до използване на ПН след израза *il est exact*, чрез него говорещият представя процеса в подчиненото изречение като несигурен, подлежащ на съмнение.

ПН би могло да бъде използвано, макар и по-рядко, след *l'idée que*, *la pensée que*, конструкции, които обикновено изискват ИН: *L'idée qu'il puisse risquer sa vie pour moi m'est intolérable. Et puis, cette pensée qu'ils puissent croire qu'on les oublie* (Grévisse 2008: 1464). Причината за тази замяна на наклоненията би могла да бъде семантична – възможност за интерпретиране на смисъла, изразен от съществителните *idée*, *pensée*, като контекстуално обусловена преценка или предположение.

През 20 в. се забелязва все по-силна тенденция към употреба на ПН дори когато става въпрос за констатирани факти: *Le pire était qu'à rêver sans cesse, il oubliât la moitié du temps de boire et de manger* (Aymé в Grévisse 2008), *Ainsi s'explique que certaines disciplines soient à peine effleurées*

(Bally et Sèchehaye, Préf. de : Saussure, Cours de ling. gén. в Grévisse 2008: 1464). Подобна тенденция към употреба на ПН се наблюдава и след *de là vient que, d'où vient que : D'où vient qu'une parole, un geste, puissent faire des ronds à n'en plus finir, dans une destinée ?* (Saint Exupéry в Grévisse 2008: 1464); *D'où vient qu'il ait pris d'emblée auprès de moi la place [...] d'un ami, d'un allié, d'un compagnon ?* (Bernanos в Grévisse 2008: 1464). Гревис отбелязва тенденция към използване на ПН след *de là que*: *Tout cela forme une des grandes pages de l'histoire du théâtre français au vingtième siècle [...]. De là que, seize ans après sa mort, on n'en ait pas fini avec Vilar* (Poirot-Delpech в Grévisse 2008: 1464). Причина за подобна употреба е представянето на процеса като несигурен, тъй като *de là vient que, d'où vient que, de là que* биха могли да бъдат интерпретирани като конструкции, последвани от подчинено изречение, изразяващо предположение, което е изпаднало: *De là qu'on peut supposer que* *seize ans après sa mort, on n'en ait pas fini avec Vilar*. В подобни случаи ИН също се използва: *D'où vient que le temps de notre petite enfance nous apparaît si doux, si rayonnant ? On sait [...] quelle dure exigence d'originalité guide à présent les Lettres, et jusque dans le choix d'un sujet [...]. D'où vient que l'on ne peut guère plus faire de bonne littérature avec de bons sentiments* (Grévisse 2008: 1464). Чрез ИН процесът е представен като реална последица, като реален резултат.

ПН би могло да замести ИН и при някои случаи на хиперкоректност в подчинено допълнително изречение, въведено от *ça veut dire que* или с главно изречение, съдържащо отрицателната форма на глагола *comprendre* : *ça veut dire que les gens soient aveugles, on comprend pas pourquoi qu'il ait fait ça* (Gadet 1992: 89–90).

Разгледаните случаи на замяна на ИН с ПН принадлежат към периферното функционално-синтактично пространство на ПН.

2.2. Разширяване на функционално-синтактичното пространство на подчинително наклонение в подчинени обстоятелствени изречения

Един от най-типичните случаи на употреба на ПН вместо ИН е този след съюза *après que*, като тази тенденция се засилва след втората половина на 20 в. (Grévisse 2008: 1485; Riegel et al. 1994: 325). След него обикновено се използва сложно време – минало или бъдеще на ИН (Grévisse 2008: 1486). Употребата на ПН в този случай, съществувала в миналото състояние на френския език, се оценява от Може като приемлива за съвременната проява на езика, ако изречението изразява евентуалност (*Si tu pars après qu'on ait dîné*), но той отхвърля използването на ПН, когато подчиненото изречение има стойност на факт (Mauger 1968: 253). Замяната на ИН с ПН след съюза *après que* би могла да бъде обяснена като употреба по аналогия след темпорални подчинителни съюзи, изискващи ПН в подчиненото изречение, като *avant que, jusqu'à ce que* и др., а Гаде смята, че става въпрос за униформизиране на предложна парадигма от подчинителни съюзи, изискващи ПН, конструирани с елемент *que* (Gadet 1992: 98).

Употребите на ПН вместо ИН може да се наблюдават след подчинителните връзки *suivant que, selon que* и по-рядко след *dans la mesure où*: *L'humour [...], c'est une certaine disposition d'esprit qui vous fait voir les gens et les choses sous un certain angle, l'angle pouvant tout changer, suivant que l'on se travestisse en major anglais ou en Français moyen* (Daninos в Grévisse 2008 : 1522). Причина за тази замяна би могла да бъде аналогия със съюза за причина *soit que...soit que...*, който се използва с ПН. Съюзите *suivant que, selon que*, подобно на *soit que...soit que...*, въвеждат алтернативност в подчиненото изречение. Разгледаните случаи на замяна на ИН с ПН принадлежат към периферното функционално-синтактично пространство на ПН.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В съвременния френски език се наблюдават две антиномни тенденции в развитието на функционално-синтактичното пространство на ПН – редуциране при някои случаи на употреба и разширяване при други. Наблюдаваните промени протичат при взаимодействие с функционално-синтактичното пространство на ИН. Установени са случаи на употреба на ИН вместо ПН в подчинени допълнителни (след глаголи, изразяващи мнение, чувство, възможност), в подчинени определителни (след формална превъзходна степен на прилагателното име; при анулиране

на изразеното субективно впечатление от контекста) и в подчинени обстоятелствени изречение (темпорални, отстъпителни, за причина). Разширен периметър на обхват на ПН се наблюдава в подчинени допълнителни (след глаголи, чието значение може да бъде сведено до това на глаголи, изразяващи преценка, мнение, предположение); след *de là vient que, d'où vient que, d'où que*; в подчинени обстоятелствени изречение (след съюзите *après que, suivant que, selon que*).

Основна причина за редуциране на функционално-синтактичното пространство на ПН е дефицит в темпоралната система на ПН, което налага необходимост от уточняване на времеви нюанс чрез използване на ИН. Останалите фактори, които влияят при замяна на ПН с ИН, са семантико-граматически, които спомагат за изразяване на процеса като реален (в подчинено допълнително и в подчинено определително), аналогия и етимологичен фактор.

Причините, които оказват влияние при разширяване на функционално-синтактичното пространство на ПН, зависят от вида на подчиненото изречение. В подчинено допълнително изречение действат следните фактори: аналогия, семантико-граматически и хиперкоректност; в подчинено обстоятелствено изречение важна роля играе аналогията, която често води до униформизиране на предложна парадигма от подчинителни съюзи.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Baylon, Fabre 1978:** Baylon, Ch. P. Fabre (1978). *Grammaire systématique de la langue française*. Paris: Nathan.
- Dussouchet 1908: Dussouchet. J.** *Cours primaire de grammaire française – Théorie 1134 Exercices, 133 Rédactions*. Paris: Hachette.
- Gadet 1992:** Gadet, F. *Le français populaire*. Paris: PUF.
- Gaillard 1995:** Gaillard, B. *Pratique du français de A à Z*. Paris: Hatier.
- Grévisse 2008:** Grévisse, M. *Le bon usage*, 14-ème édition refondue par André Goose, Bruxelles: De Boeck & Larcier s.a.
- Guillaume 1970:** Guillaume, G. *Temps et verbe*. Librairie Honore Champion.
- Maingueneau 2015:** Maingueneau, D. *Grammaire pour les concours*. Paris: Armand Colin
- Molinié 1991:** Molinié, G. *Le français moderne*. Paris: PUF.
- Mauger 1968:** Mauger, G. *Grammaire pratique du français d'aujourd'hui (langue parlée, langue écrite)*. Paris: Hachette.
- Popin 1993:** Popin, J. *Précis de grammaire fonctionnelle du français, Morphosyntaxe*. tome 1. Paris: Nathan
- Riegel et al. 1994:** Riegel, M. Pellat, J-Ch. R. Rioul. *Grammaire méthodique du français*. Paris: PUF.
- Wagner, Pinchon 1962:** Wagner, R. L. J. Pinchon. *Grammaire du français classique et moderne*. Paris: Hachette.